

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ : ศึกษากรณีศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 26 จังหวัดบุรีรัมย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพตามโครงการส่งเสริมเครือข่ายผู้ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพจังหวัดบุรีรัมย์ ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ และแนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มอาชีพ เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี เติงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สมาชิกกลุ่มอาชีพทอเสื่อกกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกตามโครงการส่งเสริมเครือข่ายผู้ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 26 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 120 ราย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คำนวณสถิติพื้นฐาน คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ เจ้าหน้าที่ดำเนินงานโครงการส่งเสริมเครือข่ายผู้ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 26 จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 1 คน และประธานกลุ่มอาชีพ รองประธานกลุ่มอาชีพทอเสื่อกก คือ กลุ่มทอเสื่อกกบ้านกรวด และกลุ่มทอเสื่อกกบ้านไทยเจริญจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คน รวม 5 ราย ศึกษาโดยการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มอาชีพทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท จึงจำเป็นต้องมีอาชีพเสริม เหตุผลที่สมาชิกเข้าร่วมกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ คือเพื่อต้องการสร้างรายได้ การศึกษาถึงปัจจัยเกื้อหนุนต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ 7 ด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม บทบาทของชุมชนต่อการรวมกลุ่ม การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และการตลาดของกลุ่ม

การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นด้านระดับความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ พบว่า ในภาพรวมสมาชิก เห็นว่า กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับความเข้มแข็งมากที่สุดด้านการกำหนดกฎระเบียบกติกากลุ่ม รองลงมาคือด้านการมีกรรมการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มและด้านมีกิจกรรมของกลุ่มต่อเนื่อง มีกองทุนกลุ่มตามลำดับ

สำหรับปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ การไม่มีตลาดหรือช่องทางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมน้อย ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม การประสานงานกับทางเจ้าหน้าที่หน่วยงานไม่ต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนวิทยากรด้านอาชีพน้อย ผู้นำมีภาวะความเป็นผู้นำต่ำ และสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มต่ำ ซึ่งสมาชิกกลุ่มเห็นว่า สามารถแก้ไขได้โดย ปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพิ่มทักษะการจำหน่ายสินค้า มีการนัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ สร้างความสามัคคีให้กับกลุ่ม ขอรับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และการออมเงินของสมาชิกเข้ากองทุนเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนกลุ่มให้ดำรงอยู่ได้ และให้ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ แก่กลุ่มอาชีพ มีการทบทวนตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ของผู้เป็นอย่างชัดเจน และกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความรักและสามัคคี ร่วมมือกันอันจะนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพได้

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ผู้นำกลุ่มอาชีพควรมีความรู้ทักษะด้านอาชีพและสามารถนำความรู้ทักษะด้านอาชีพมาสนับสนุนช่วยให้กลุ่มเกิดรายได้ สมาชิกกลุ่มอาชีพควรใช้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ กลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งน้อยควรพัฒนาในเรื่องของการประชาสัมพันธ์สินค้า/ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้เป็นที่รู้จัก ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐควรเป็นพี่เลี้ยงในการกระตุ้นให้กลุ่มดำเนินกิจกรรมและขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มต่อไปได้ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องแนะนำให้ข้อมูลกับกลุ่มอาชีพในระยะของการรวมกลุ่ม ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการติดตามและการใส่ใจกลุ่มเป็นอีกหนึ่งหนทางในการสร้างกำลังใจและความเชื่อมั่นในการดำรงกลุ่มอาชีพของชุมชน